

Mihaela BUCIN
Universitatea din Szeged

Ralu Callimachi, prințesa care a crezut în puterea Cuvântului

Conform conceptului „life course”, definit de sociologii americani Janet Z. Giele și Glen H. Elder Jr. (*Janet Z. Giele and Glen H. Elder, Jr. (edited by) Jr, Methods of life course research: Qualitative and quantitative approaches, SAGE Publications, International Educational and Professional Publisher, Thousand Oaks London New Delhi, 1998, p. 253*), cadrul dinamic al vieții individuale a membrilor unei populații, surprins în contexte istorice, geografice și culturale, reprezintă complexul de evenimente și roluri pe care individul le desfășoară prin alegerile și acțiunile întreprinse în funcție de oportunitățile și de constrângerile istoriei și ale circumstanțelor sociale. Deși cercetările sociologice confirmă o anumită predictibilitate, susținând că parcursul vieții individului este modelat de mediul social și cultural din care provine, în istorie apar modele de vieți atipice, greu de încadrat în paradigme și, uneori tocmai din această cauză, repede acoperite de uitare.

La o ediție precedentă a conferinței *Caleidoscopul sufletului feminin*, am abordat „parcursul vieții” unei femei, Sanda Matei, care, în perioada interbelică, și-a asumat un rol remarcabil în resurecția coordonatelor mentalitare și spirituale românești. Continuând, vom urmări „parcursul vieții” unei alte personalități feminine, din aceeași perioadă interbelică în care România, considerabil extinsă teritorial, dar cu multe conflicte interne, caută calea spre sincronizarea cu Europa. E vorba despre prințesa Ralu Callimachi și despre modul în care aceasta se implică în inițierea unei reforme spirituale, sprijinind publicarea lucrărilor cu caracter devoțional, și, în primul rând, traducerea Bibliei.

Iudit CĂLINESCU
Universitatea din Szeged

Muză, soție, mamă – Cornelia Flavia Bredeceanu-Bлага (1897–1983)

Cornelia Flavia Bredeceanu-Bлага, născută la Lugoj în 1897, soția poetului Lucian Bлага, se trage dintr-una din familiile care au marcat viața culturală și politică a Banatului, fiind fiica lui Coriolan Bredeceanu, avocat și om politic lugojean, militant pentru drepturile românilor din Banat și Transilvania, cât și sora compozitorului și folcloristului Tiberiu Bredeceanu. Cornelia Bredeceanu-Bлага și-a început studiile la Lugoj, continuând la Liceul „Andrei Șaguna” din Brașov, unde l-a cunoscut și pe viitorul ei soț, reîntâlnindu-se ulterior, în 1916, în sălile de lectură ale Bibliotecii Universității din Viena, și căsătorindu-se în 1920. De-a lungul întregii vieți l-a însoțit pe Lucian Bлага în toate călătoriile sale, la Varșovia, Praga, Berna, Viena și Lisabona, susținându-l și cu inteligență și discreție soțul în cariera diplomatică. În anii în care poetul avea interdicție de a publica, Cornelia Bлага a continuat să-i pregătească manuscrisele pentru tipar, sprijinindu-l și în

realizarea unor traduceri. Fiica lor, Dorli Blaga, născută în 1930 la Berna, s-a îngrijit atât de publicarea operei complete a tatălui său, de corespondența părinților care și-au scris zeci de scrisori cât și de jurnalele mamei sale, apărute postum. În jurnalul intitulat *Lucian Blaga, Tatăl meu*, Dorli Blaga spunea: „Nu pot însă să separ figura Tatei de a Mamei, căci ei erau o «monadă». În viața lor nu se pot separa apele, așa încât ei apar mereu împreună.” Cornelia Blaga, prima muză și marea iubire a poetului, s-a stins din viață în martie 1983 la Cluj, fiind înmormântată, alături de Lucian Blaga, în cimitirul din Lancrem.

Alexandru CHISELEV

Institutul de Cercetări Eco-Muzeale „Gavrilă Simion” Tulcea – Muzeul de Etnografie și Artă Populară

Gastronomie și ospitalitate la ucrainencele din Dobrogea și din oblastul Odesa.

Tradiție și modernitate

Conflictul dintre Rusia și Ucraina, escaladat în anul 2022, cu tot angrenajul său de elemente traumatizante și profund anacronice în raport cu mentalitatea societății moderne, a favorizat ceea ce pe timp de pace s-ar fi realizat mult sau greu sau poate că nu ar fi avut loc prea curând: contactul dintre două comunități de ucraineni (unii născuți în România, ceilalți refugiați), despărțite geografic și istoric. Deși provin din aceeași matrice slavă, acestea au avut influențe și parcursuri relativ diferite, fapt ce se reflectă și în alimentația cotidiană sau festivă, sau în modul de a relaționa cu hrana și oaspeții. Evident, există multe elemente comune, dar și diferențe fine legate de preferințele alimentare, compatibilitățile și incompatibilitățile culinare. Deși aflat la început și fiind difuz, contactul permite evaluări și reevaluări privind propria gastronomie, un prim pas spre împrumuturi și adaptări, care trebuie monitorizate pe termen lung.

Gianina-Cristina CIUPULIGĂ

Școala Doctorală de Științe Umaniste,
Universitatea de Vest din Timișoara

Portrete feminine de ieri și de azi

în *Nesupusele: 100 de femei pentru 100 de ani de Românie modernă*

Cele două volume *Nesupusele: 100 de femei pentru 100 de ani de Românie modernă*, propun o prezentare captivantă a celor mai importante femei din România din trecutul nu foarte îndepărtat sau din prezent. Personalități feminine din diferite domenii de activitate, precum cel artistic, literar, istoric, educațional, științific, sportiv etc. sunt reunite în cele două volume scrise de Adina Rosetti, Victoria Pătrașcu, Iulia Jordan, Laura Grünberg, Cristina Andone.

Autoarele livrează într-o manieră accesibilă o informație complexă și atent documentată, prezentând o biografie romanțată a personajelor feminine. Ficțiunea se îmbină cu realitatea, biografia este filtrată și narativizată, iar cititorul este invitat să descopere câteva dintre cele mai importante aspecte din viața unor personalități feminine din România.

Textul nu este scris într-o manieră sobră, ci predomină spiritul ludic, fiind la îndemână atât publicului adult, cât mai ales copiilor și adolescenților. Lectorului, indiferent de vârsta sa, i se deschide o nouă cale de descifrare a textului prin dimensiunea grafică, textul fiind însoțit de ilustrații, care devin un suport vizual pentru cititor, dublând prin imagine mesajul scris.

Această lucrare, centrată pe volumele *Nesupusele*, intenționează să prezinte o perspectivă asupra feminismului din România, reliefând portretul femeilor care au avut o influență puternică asupra conștiinței identitare și culturale, dar și a sufletului românesc.

Liliana DANCIU

Centrul de Cercetare a Imaginarului „Speculum”

Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia

Rodica Braga, vârstele și ipostazele feminității creatoare

Rodica Braga (n. 28 iunie 1938, Alba Iulia, d. 18 august 2022) este o scriitoare din generația '70 a secolului trecut, a cărei creație literară respiră, în egală măsură, sensibilitate și emoție, reflexivitate și meditație filosofică, upgrdate pe o formulă verbală intens șlefuită. În cincizeci de ani dedicați scrisului, Rodica Braga publică în jur de optsprezece volume de versuri, dintre care două, în colaborare cu Mircea Ivănescu, trei volume de schițe și proză scurtă, nu mai puțin de șase romane, câteva cărți pentru copii și două de eseuri. Temele preferate sunt timpul (timpul-limită, timpul-prag de trecere, timpul-răscruce, timpul-portal, „timpul în derivă”), alteritatea, iubirea și ipostazele femeii în raport cu bărbatul iubit, copiii, nepotul, creația (văzută ca proces de împlânzire a cuvintelor), explorarea lucidă a geografiei interioare, investigarea resurselor demiurgiei feminine, moartea (proces de „subțiere a sufletului”, „murire” care se petrece de-a lungul vieții, alunecare în propria interioritate și întâlnire transcendentă cu „adevărata ființă”). Principala caracteristică a femininului este dăruirea de sine: în dragoste, sufletul femeii „se prefiră”, în ființa bărbatului iubit, îmbogățindu-l; în trăirea-murire, recipientul de lut al corpului-urcior se golește de ființă pentru a-și compune versiunea trans-mundană „de dincolo”. Poeta propune omenirii reconectarea la ritmurile naturii și reconsiderarea propriei spiritualități, (re)ășezând în centrul venerării cuplul divin Tatăl Ceresc-Mama Pământ

Vă propun o incursiune printr-un imaginar poetic feminin original și distins, în care femeia-copac își locuiește cu luciditate verticalitatea ființială, femeia-chiparos contemplă lucid lumea și meditează asupra statusului ei ontologic, iubește și plămădește viața în „trans(a)parente” lumi de cuvinte de ametist.

Alexandru FOITOȘ
 Școala Doctorală de Științe Umaniste,
 Universitatea de Vest din Timișoara

**Afirmări feminine în orizontul avangardei românești.
 Un caz din literatură: *Cărțile de vizită* ale Maddei Holda**

Lucrarea își propune o contextualizare a afirmărilor feminine din spațiul avangardelor românești, plecând de la evidențierea unei tranziții privind statutul femeii în avangarda europeană. Această tranziție, de la femeia ca „muză” a artistului avangardist, concepție convențională, a unei viziuni de secol XIX, la femeia ca „muză militantă”, iar ulterior ca „artistă creatoare”, concepție a modernității de secol XX, va conduce spre noi posibilități de afirmare a femininului în arta și literatura de avangardă din spațiul european și, implicit, românesc.

Plecând de la ideea proiectului de digitalizare *Description of an (unrealized) project: Women in avant-garde – Gender aspects in the Digital Age* (2016), de la Institutul pentru Literatură și Artă din Belgrad, care își propusese crearea unei baze de date care să conțină afirmări feminine în avangarda europeană, din perioada 1905-1939, avem în vedere o (re)valorizare și, în multe cazuri, o descoperire a unor afirmări feminine din cadrul avangardei românești: a) artiste situate la granița cu mișcările de avangardă, cu puternice legături internaționale sau care au militat pentru posibilitatea de a crea; b) reprezentante ale artei de avangardă, adepți ale unor mișcări propriuzise; c) cazul Maddei Holda din literatura română de avangardă.

Având această viziune panoramică a afirmărilor feminine în avangarda românească, dar corelată spațiului european, ne vom focaliza asupra unui „caz” din literatura română, cel al avangardistei Maddei Holda, o scriitoare longevivă, sora avangardistului Sașa Pană, deseori receptată de critica literară drept o scriitoare din sfera epigonismului urmuzian. În acest sens, vom avea în vedere, în lucrarea noastră, și o succintă receptare critică a scriitoarei, urmată de o analiză hermeneutică a discursului său literar din volumul *Cărți de vizită* (1933), pentru a evidenția importanța afirmării feminine în contextul lumii dominant masculine a avangardei românești, dar și pentru a o înlătura de „prejudecățile” critice ale sferei epigonismului lui Urmuz.

Adriana FOLTUȚ
 Universitatea „Emanuel” din Oradea

Portret de femeie și traume sufletești în romanul *Grădina de sticlă* al Tatianeii Țîbuleac

Într-o lume dominată de răutate, ură, mizerie și grotesc, Tatiana Țîbuleac creionează un portret al femeii și feminității în *Grădina de sticlă*, un roman grav și profund prin care se realizează sondarea unei experiențe sufletești și sociale. Portretul de femeie se zugrăvește gradual, din

perspectiva Lastocikăi – personajul care parcurge etapele obligatorii ale existenței: copilăria, adolescența, tinerețea, maturitatea. Parcursul existențial al acesteia ne dezvăluie o lume dominată de rău și de răutate în care șansa de a supraviețui a fetiței abandonate de părinți într-un orfelinat și adoptată de o rusoaică, rămâne adaptabilitatea la ne iubire și construirea propriului caleidoscop din cioburi colorate de sticlă. Prin intermediul acestui obiect, își va construi o realitate a lucrurilor în tonuri de lumină și culoare, în ciuda faptului că elementul uman îi va furniza durere, suferință, deznădejde și dispreț, al căror cumul va duce la instalarea traumei care va eroda adânc în sufletul copilului și al femeii.

Eufrozina Greoniant

RHeA – Universitatea de Vest din Timișoara

Portretul unei doamne

De la Doar copii la O sută și una de poezii

Mariana Stratulat. Nume de răsunset al literaturii române din Voivodina. Femeie, mamă, ziaristă, un foarte bun profesionist, poetă, scriitoare, om de cultură, director al CPE „Libertatea”. Lansarea ultimului volum de poezii ce poartă un simplu titlu „O sută și una de poezii”, apărut la Editura Academiei Române a fost doar unul din motivele ce a dus la ideea ca lucrarea de față să poarte un titlu simbolic „Portretul unei doamne”. Acest volum care se alătură celor 19 titluri de carte semnate de Mariana Stratulat stă cu mândrie alături de volumele nemuritorilor poeți români, apărute la aceeași editură și sub același titlu „O mie și una de poezii” – Nichita Stănescu, Ștefan Augustin Doinaș, Grigore Vieru, George Bacovia și mulți alții dar și poezii de limbă română din Serbia semnate de poeți precum Vasko Popa, Slavco Almăjan, Ioan Baba.

În lucrarea de față voi încerca să întregesc portretul Mariane Stratulat făcând referiri la domeniile de creativitate și activitate, dar mai ales la activitatea publicistică, cu un accent deosebit pe romanul „Fiorela”, apărut în anul 2016 la Editura CPE. „Libertatea” din Panciova.

Otilia HEDEȘAN

RHeA – Universitatea de Vest din Timișoara

Diana MIHUȚ

RHeA – Universitatea de Vest din Timișoara

MASĂ ROTUNDĂ: A fi sau a nu fi Tezaur Uman Viu. Marginalii la cultura tradițională românească și modelarea sa prin reglementările UNESCO. Studiu de caz: Floriță Păiușan

Autoarele iau în discuție cazul Floriței Păiușan – nană Piștoaie (n. 1949), din satul Păiușeni (com. Chisindia, jud. Arad), bine-cunoscută în comunitate ca actant principal al ceremoniilor nupțiale de mai bine de jumătate de secol. Invitată la aproape toate nunțile din sat din anii 1960 până în prezent, Floriță Păiușan a reprezentat, în tot acest răstimp, un adevărat model viu de punere în act a rolului tradițional de *uitoare* și *descântătoare* la uspaț din localitate și chiar din regiune.

Ea este păstrătoarea unui corpus impresionant de texte specializate și, totodată, în măsura în care a performat în situații extrem de diferite, de-a lungul timpului, este și creatoarea unei sume de *uituri* care îi poartă amprenta de creatoare.

Practicantă a acestui rol tradițional, Florița Păiușan – nană Piștoaie ar putea candida pentru a deveni *tezaur uman viu*, iar municipalitatea din Sebiș, în numele comunității locale, a realizat demersurile necesare în acest sens. Una din dificultățile actuale, în acest sens, rezidă în faptul că în dosarul de candidatură ar trebui inserate „diplome” care să ateste activitatea de excepție a Floriței Păiușan – nană Piștoaie, lucru de altfel, extrem de dificil de realizat.

Autoarele descriu și dezbat tensiunile dintre sistemul recunoașterii valorii unei personalități în cadrul intern al comunităților (tradiționale) și în condițiile aplicării în cadre naționale ale convențiilor internaționale UNESCO.

Sanda IGNAT

Institutul Arhiva de Folclor a Academiei Române Cluj-Napoca

Rubrica pentru femei în ziarul de limbă germană „Neuer Weg” (Drum Nou), București, 1949-1992

Analizele dedicate până acum cotidianului oficial central al minorității germane din România comunistă au pus în lumină eforturile redactorilor de a răspunde nevoilor specifice ale publicului-țintă într-o perioadă dificilă, dincolo de obiectivele doctrinare trasate ziarului de către conducerea politică. Alternând abil limbajul de lemn cu comunicarea „printre rânduri”, redacția a reușit să mențină o balanță suportabilă între subiectele obligatorii și informarea jurnalistică de profil cultural-educativ, revitalizând conștiința identitară a grupurilor etnice germane. Prezentarea noastră vine să confirme concluziile cercetărilor anterioare dintr-o altă perspectivă, și anume având în focus rubrica destinată femeilor. Evoluția rubricii de-a lungul celor aproape cinci decenii de apariție a periodicului poate fi considerată simptomatică pentru întregul cotidian, dar și pentru discursul regimului comunist. Într-o primă etapă, subiectele considerate îndeobște specific feminine au fost ocultate în vederea formării unui nou caracter de gen, după modelul femeii sovietice. Se urmărea egalitatea dintre sexe și formarea femeii pentru viața politică, insistându-se însă în același timp pe aspectul maternității. Treptat au revenit în atenție subiectele feminine tradiționale: moda, educația copiilor, teme de sănătate a familiei și pediatrie, și nu în ultimul rând gastronomia, care o vreme fusese ignorată sub impactul principiilor feministe de tip socialist. Este interesant de urmărit continuitatea stilului redacțional în cei doi ani de după Revoluția comunistă, până la redefinirea programului jurnalistic al publicației în 1992, când s-a transformat în „Allgemeine Deutsche Zeitung für Rumänien” (Ziarul German General pentru România).

Eva IOVA-ȘIMON

Școala Doctorală de Științe Umaniste, Universitatea de Vest din Timișoara/
Universitatea din Szeged

Valeria Curtuțiu, prima femeie medic și prima femeie consilier în orașul Jula (Ungaria)

În urmă cu 128 de ani, la 18 noiembrie 1895, împăratul Austriei, Franz Joseph, a emis un „decret suprem” prin care acesta dădea permisiunea ca anumite universități maghiare să-și deschidă porțile pentru femei. Aceste posibilități au fost oferite doar la trei facultăți: științe umaniste, medicină și farmacie. Înainte de 1895, femeile puteau obține studii superioare doar în străinătate, însă diplomele lor nu au fost recunoscute sau doar cu mari întârzieri în Ungaria. Printre primele studente la Facultatea de Medicină din Budapesta s-a aflat, între anii 1897–1903, și româncă Valeria Curtuțiu, fiica avocatului Moise Curtuțiu din Arad. Încă în anul obținerii diplomei de medic, ea a devenit prima doctoriță în spitalul județean din Arad. La doar un an, în primăvara anului 1904, aceasta candidează pentru un post de medic la spitalul public din orașul Jula, pe care îl și câștigă. Astfel, Valeria Curtuțiu devine prima femeie medic din Jula. În anul 1911, se eliberează unul din cele trei posturi de medic comunal din Jula, iar printre candidați se află pentru prima dată și o femeie, în persoana Valeriei Curtuțiu. Ea este votată în unanimitate de toți consilierii locali, iar prin acest vot – conform legilor de atunci – Valeria Curtuțiu devine nu doar medic comunal, dar și prima femeie consilier în conducerea orașului. Va sta în orașul Jula doar până în anul 1920, fiind și ea printre acei intelectuali români care s-au retras în România după trasarea noilor granițe româno-maghiare. Lucrarea mea își dorește salvarea memoriei unei personalități feminine de o mare importanță intelectuală de acum un secol din orașele Jula (Ungaria) și Arad (România).

Gabriela-Emilia MERCE

Școala Doctorală de Științe Umaniste,
Universitatea de Vest din Timișoara

Forme și expresii ale pierderii în romanul Liliane Corobca, *Capătul drumului*

Liliana Corobca a ales de fiecare dată în ceea ce privește romanele sale ca personajul principal să fie reprezentat de un chip feminin.

Personajul feminin imaginat de Corobca este descris ca fiind vulnerabil în raport cu lumea în care este plasat. Vulnerabilitatea este cea care-l individualizează, care-l definește. Din acest punct de vedere, personajul feminin din proza scriitoarei basarabence va cunoaște o identitate fluidă, deoarece lumea pe care o cunoaște va produce în permanență metamorfoze identitare.

În ceea ce privește romanul *Capătul drumului*, acesta descrie o lume supusă pierderii, urmărind parcursul existențial al personajului feminin Ana Blajinschi, care trăiește o ruptură

identitară și cunoaște o primă formă a pierderii încă din copilărie, în momentul în care cunoaște experiența deportării alături de mama ei. Astfel, îndepărtarea de spațiul care i-a oferit structura identitară reprezintă cea dintâi înstrăinare. Totodată, călătoria cu trenul va întreține sentimentul pierderii prin experiențele generate. Ulterior, experiența din kiștakul din stepa Anarhaiului dublează sentimentul pierderii, deoarece spațiul impune renunțarea la vechiul cod lingvistic și cultural. De altfel, nici după ce ajunge în Troița de Sus, sentimentul pierderii nu este anulat, deoarece moartea soțului va produce o nouă ruptură și va ilustra din nou vulnerabilitatea personajului.

Romanul, pornind de la mărturii reale, este construit pe baza aducerilor aminte ale personajului feminin Ana Blajinschi care, ajunsă la bătrânețe, coboară în trecut, retrăind drama copilăriei și suferința adolescenței, observând din nou cum foametea, mizeria, moartea conturează o lume în des-facere, supusă pierderii.

Aurel MUREȘAN

Universitatea „Emanuel” din Oradea

Deconstrucția stereotipurilor de gen în romanul *Rămășițele zilei* de Kazuo Ishiguro

Câștigător al premiului Nobel, Kazuo Ishiguro se remarcă prin calitatea de a oferi cititorului oportunitatea, dar și obligația de a citi printre rânduri. Romanul său, *„Rămășițele zilei”*, ne invită într-o călătorie de șase zile nu doar prin Anglia de după Al Doilea Război Mondial, ci și prin amintirile lui Stevens, un majordom care a eșuat din toate punctele de vedere, dar mai ales în relația sa cu domnișoara Kenton. Deși personajul feminin este portretizat prin intermediul lui Stevens, un narator necreditabil, devine evident că rolurile de gen sunt inversate și că domnișoara Kenton preia rolul curtării lui Stevens, care își păstrează poziția neutră până la final. Așadar, domnișoara Kenton, obosită să tot aștepte, se căsătorește cu un alt bărbat, pe care nu îl iubește, dar lângă care alege să rămână de dragul fiicei sale. Reîntâlnirea celor doi după 20 de ani subliniază încă o dată incapacitatea lui Stevens de a-și verbaliza emoțiile, în timp ce domnișoara Kenton, acum doamna Benn, continuă să fie sinceră și demnă, mărturisindu-și regretele, dar și alegerea de a rămâne alături de soțul ei. Prin intermediul antitezei dintre cele două personaje – o femeie puternică, ce preia rolurile necesare în căutarea iubirii și un bărbat slab, care se ascunde sub scuza demnității, Ishiguro deconstruiește stereotipurile de gen, demonstrând că nu genul, ci caracterul unui om, determină valoare și șansele acestuia de reușită, chiar și într-un context măcinat de război și prejudecăți.

Simina PÎRVU
 Școala Doctorală de Științe Umaniste
 Universitatea de Vest din Timișoara

Terenuri culinare în Banat – povești de viață

Legătura oamenilor cu hrana este una foarte veche, dintotdeauna oamenii s-au bazat pe natură și pe divinitate p

entru procurarea hranei, mai apoi au început ei înșiși să o producă. Felul de a găti și comportamentul la masă a contribuit la conturarea identității unui popor, mai ales dacă ținem cont de faptul că, încă din cele mai vechi timpuri, la masă se făceau planuri, se luau decizii importante referitoare la familie, politică.

În urma cercetărilor de teren întreprinse în câteva sate bănățene în anul 2022, în vederea documentării despre practicile culinare din zonă, am desprins (și) detalii despre viața oamenilor din regiune, povești de viață emoționante. Informatoarele mi-au permis să fiu martoră la anumite evenimente din trecutul lor și astfel am identificat câteva coordonate / ipostaze ale femeii: femeia săracă, cea care a dus o viață grea, cu lipsuri, dar și femeia care a dus un trai mai bun.

Astfel, în acest demers voi aduce în discuție aspecte ale vieții de familie desprinse din interacțiunea cu femeile intervievate. Acestea au povestit despre hrană, despre cum și ce se mânca în trecut, însă, printre rețete și obiceiuri culinare, s-au strecurat și amintirile despre traiul din acele vremuri. Interlocutoarele mi-au relatat frânturi din viața lor, cu lacrimi în colțul ochilor, căci acele amintiri încă sunt vii, deși ascunse într-un ungher al sufletului.

Mariana STRATULAT
 Școala Doctorală de Științe Umaniste,
 Universitatea de Vest din Timișoara

Poeta, prozatoarea și jurnalista Eugenia Bălțeanu (1946 – 2021) *Ultima poveste înainte de zbor...*

La 30 iunie a.c., se vor împlini 77 de ani de la nașterea Eugeniei Bălțeanu, jurnalistă, poetă și scriitoare remarcabilă, care a lăsat posterității, prin cuvânt, lumină, speranță și viață.

Din anul 1976, când și-a avut debutul editorial în literatură cu volumul de versuri „Variații în albastru” (Panciova, Editura „Libertatea”) și până la ultimul roman pe care l-a publicat („Casa Soarelui Răsare”, Editura „Libertatea”, 2020), Eugenia Bălțeanu a pus față în față două ipostaze: lumea cuvintelor, creația pe de o parte și cititorul, pe de altă parte.

În anul 1979, s-a angajat pe post de jurnalist la Casa de Presă și Editură „Libertatea”, în redacția săptămânalului „Libertatea”, și, ulterior, a devenit redactor responsabil al revistei pentru copii „Bucuria copiilor” (1991-2006). Iar în luna octombrie a anului 2021, și-a scris „ultima sa poveste, înainte de zbor...”

Eugenia a fost membră a Uniunii Scriitorilor din Voivodina, a Uniunii Scriitorilor din România și a Uniunii Ziariștilor din Republica Serbia și din România. A obținut de două ori premiul I la Concursul organizat de săptămânalul „Libertatea” și premiul Cartea anului, la tradiționala manifestare „Un an editorial într-o singură zi”, pentru romanele „Mona” în anul 2005 și „Speranța” în anul 2011.

În creațiile sale, atât în versuri, cât și în proză, stilul autoarei este unul plăcut, clar, dar provocator, fie că se adresează copiilor sau adulților. Romanele ei sunt incitante și se citesc dintr-o răsuflare, ea mereu oscilând între imaginar și realitate, trecut și prezent.

În versurile Eugeniei se resimte înclinația spre o profundă reflecție despre viață și caracterul ei trecător, o temă pe care dorim să o abordăm prin prisma caleidoscopului sufletului feminin.

Cosmina TIMOCE-MOCANU

Institutul de Lingvistică și Istorie Literară „Sextil Pușcariu” Cluj-Napoca

Alina STAN

Academia Națională de Muzică „Gheorghe Dima” Cluj-Napoca

MASĂ ROTUNDĂ: A fi sau a nu fi Tezaur Uman Viu. Marginalii la cultura tradițională românească și modelarea sa prin reglementările UNESCO. Studiu de caz: Cosana Vinca

Desemnată „Tezaur Uman Viu” în sesiunea 2021, nana Cosana Vinca (n. 1933) din satul Cerișor (comuna Lelese, județul Hunedoara) s-a bucurat, de-a lungul timpului, de interesul unor cercetători precum Emilia Comișel, Harry Brauner, Adrian Vicol, Rusalín Ișfănoni și Ioan Bocșa, care, la un moment dat, au realizat înregistrări ale repertoriilor muzicale pentru arhivele naționale de folclor, pentru colecții instituționale sau private ori pentru a-și constitui baza documentară necesară studiilor de specialitate dedicate Ținutului Pădurenilor. După câte o primă întâlnire mediată bibliografic/documentar, autoarele prezentei analize de caz au avut câteva prilejuri de discuții structurate cu Cosana Vinca, cu următoarele mize: (a) înregistrarea repertoriului muzical al nanei Cosana, totalizând 42 de piese din toate genurile folclorului ocazional și neocazional (colinde și colinde de pricină, cântece rituale de mireasă, cântece rituale funebre și bocete, cântece de stil vechi și de stil modern), în contextul unor cercetări de teren în Cerișor, desfășurate în 22 iunie și 26 iulie 2017; (b) rememorarea unor episoade din povestea vieții, în vederea completării *Notei biografice* din dosarul de candidatură la titlul TUV, în cadrul unei discuții *via google meet*, din 22 mai 2021; (c) producerea unei povestiri despre hrană și viața cotidiană în Ținutul Pădurenilor în perioada comunismului, cu ocazia vizitei la Cerișor din 7 septembrie 2022, derulată

în contextul proiectului *PN-III-P2-2.1-PED-2019-5092 – Colecție digitală a patrimoniului alimentar românesc și transfer spre societate (FOODie)*. Prezentarea noastră își propune o serie de reflecții asupra acestor experiențe de cercetare, în cadrul cărora Cosana Vinca s-a remarcat ca un excepțional „informativ de folclor”, în înțelesul atribuit acestei sintagme de manualele clasice de etnografie, dar și asupra provocărilor alcătuirii dosarului său de candidatură la titlul „Tezaur Uman Viu”.

Anca TOMOIOAGĂ

Facultatea de Litere, Universitatea din Oradea

Poezia românească despre mamă

Mama este, prin definiție, o instanță lirică ale cărei reprezentări abundă în poezia românească începând cu celebra poezie a lui Eminescu până la creația stănesciană și apoi la poezia contemporană. Comunicarea de față are ca linie de investigație ipostazierea mamei ca Tu feminin căruia i se adresează poezii din toate timpurile. De asemenea, urmărește diacronic, în lirica românească, să identifice liniile de forță ale unui posibil portret matern și ale unei relații filiale (de expresie poetică). E interesant de văzut dacă poezii români din toate timpurile rezonază și prezintă o unitate de gândire în acest sens. Rămâne presupuziția că mijloacele artistice, cel puțin, pot varia.